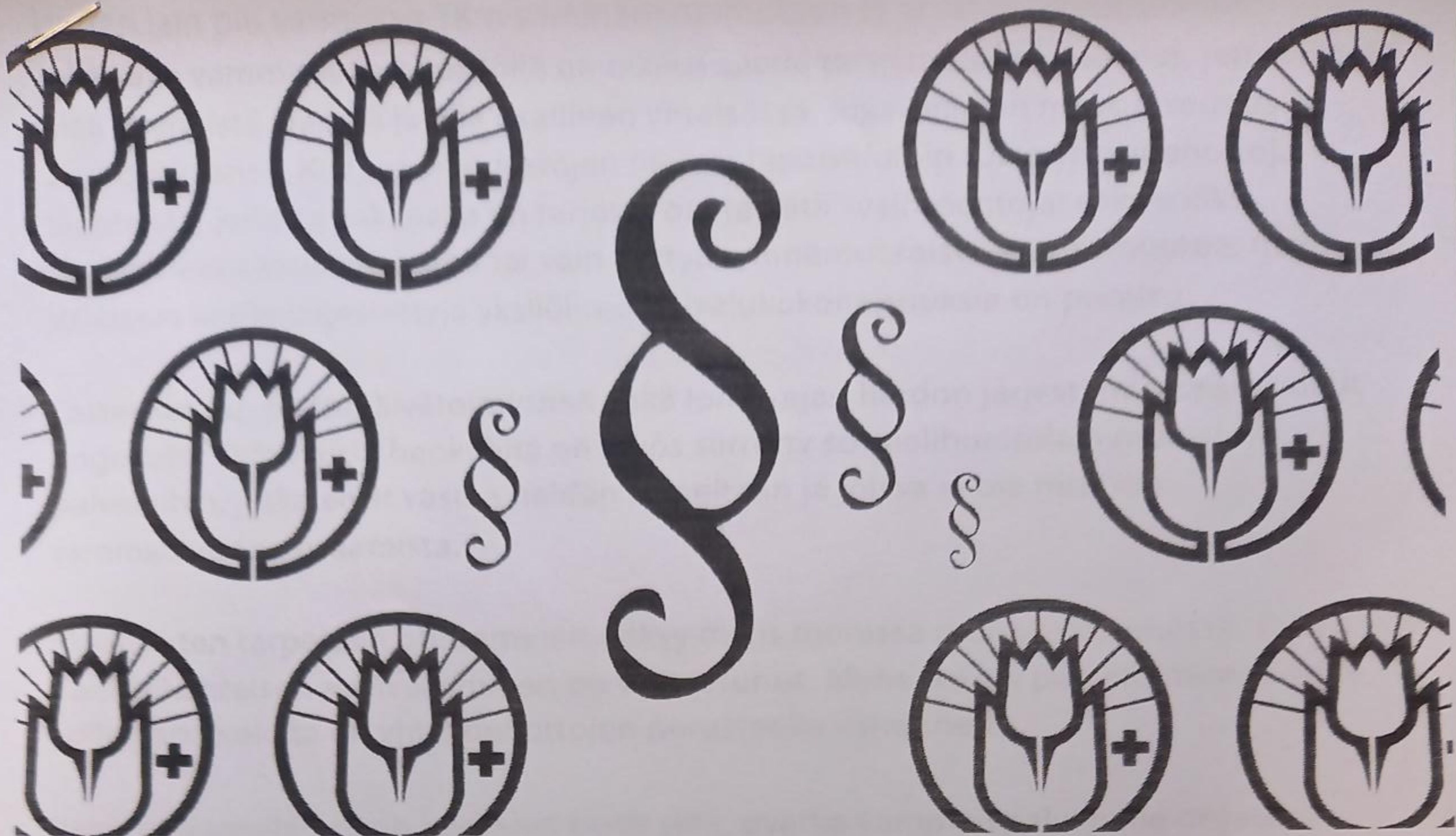




Järjestöt lisäleikkauksista: Vammaispalveluita ei voi enää kurjistaa

07.04.2025

Kehitysvamma- ja autismijärjestöt ilmaisevat syvän huolensa siitä, mitä vammaispalveluille on tapahtumassa.

Hyvinvointialueille luvattiin 45 miljoonaa euroa lisärahoitusta uuden vammaispalvelulain toimeenpanoon vuodelle 2025. Vammaisjärjestöihin tulleiden yhteydenottojen perusteella näyttää kuitenkin siltä, että jatkuvat säästöpaineeet heikentävät tai estävät vammaispalveluiden toteutumista lain tarkoittamalla tavalla. Lisäksi hallitus on nyt kertonut 20 miljoonan euron lisäleikkauksista.

Uuden vammaispalvelulain toimeenpanossa on ollut merkittäviä ongelmia. Hyvinvointialueet ovat laatineet omia soveltamisohjeita, jotka ovat osin jopa lainvastaisia ja lisäävät eriarvoisuutta palvelujen saamisessa. STM on vastikään ohjeistanut käyttämään soveltamisessa THL:n Vammaispalvelujen käsikirjaa, johon on koottu ajantasainen tieto uuden vammaispalvelulain palveluista ja tarkennetusta soveltamisalasta.

Uuden lain piti varmistaa YK:n vammaissopimuksen 19 artiklan toteutuminen:

jokaisella vammaisella henkilöllä on oikeus saada tarvitsemansa palvelut, jotta hän voi elää itsenäistä elämää ja olla osallinen yhteisössä. Jokaisella on myös oikeus valita asuinpaikkansa. Kuitenkin järjestöjen neuvontapalveluihin tulee yhteydenottoja tilanteista, joissa asiakkaalle on tarjottu ota tai jätä -vaihtoehtoja: esimerkiksi asuinpaikkaa kaukana kotoa tai vain tiettyä ryhmämuotoista asumismuotoa. Itse valittuun kotiin järjestettyjä yksilöllisiä palvelukokonaisuuksia on purettu.

Lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä loma-ajan hoidon järjestämisessä on ollut ongelmia. Vammaisia henkilöitä on myös siirretty sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin, jotka eivät vastaa heidän tarpeitaan ja joissa ei ole riittävää vammaisuuden osaamista.

Yksilöllisten tarpeiden ohittaminen näkyy myös monissa muissa palveluissa. Erityisesti henkilökohtaisen avun saaminen on vaikeutunut. Myös työ- ja päivätoimintaa sekä kuljetuspalveluita on yhteydenottojen perusteella vähennetty.

Vammaisjärjestöissä on herännyt huoli siitä, ovatko vammaispalveluille ohjatut lisäresurssit kohdentuneet oikein.

Elämänvaiherajausta ei tarvita

Uusi vammaispalvelulaki ei lunasta oikeutettuja odotuksia YK:n vammaissopimuksen mukaisten oikeuksien aiempaa paremmasta toteutumisesta. Vammaispalveluihin kohdistuvat lisäleikkaukset pahentaisivat tilannetta entisestään.

Maaliskuun lopussa hallitus palautti keskusteluun elämänvaiherajauksen, josta lain valmisteluvaiheessa luovuttiin perustuslain vastaisena. Vammaisjärjestöt vastustavat rajausta. Laissa on jo nyt hyvin vahva yleislakien ja erityisesti sosiaalihuoltolain ensisijaisuus, joka ajaa vammaisia ihmisiä vammaispalvelulain ulkopuolelle. Elämänvaiherajaus vaikeuttaisi entisestään paitsi ikääntyneiden vammaisten henkilöiden, todennäköisesti myös vammaisten lasten ja heidän perheidensä palvelujen saamista.

Lain avaaminen tuo jälleen epävarmuutta koko vammaiskenttään. Vammaisjärjestöjen mielestä hyvinvointialueille pitää antaa aikaa uuden lainsäädännön toimeenpanoon YK:n vammaissopimusta noudattavalla tavalla. Uusi vammaispalvelulaki on ollut vasta kolme kuukautta voimassa ja näyttää siltä, että hyvinvointialueet tarvitsevat lisäsäästöjen sijaan lisää ohjausta.

Haluamme kysyä, ovatko uuden vammaispalvelulain seurantamekanismit ajan tasalla. Millaisiin laskelmiin perustuvat arviot elämänvaiherajauksen säästövaikutuksesta?

Hallituksen esittämät säästösuunnitelmat ovat esimerkki kalliista säästämisestä. Vammaispalvelut ovat välttämättömiä palveluja, joiden tavoitteena on turvata vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja itsenäistä elämää. Kustannussäästöjä ei synny välttämättömistä vammaispalveluista säästämällä. Kun vammaisen ihminen ei saa tarpeensa mukaisia ja oikea-aikaisia palveluita, ongelmat ja tarpeet kasautuvat – ja tulevat lopulta yhteiskunnalle paljon kalliimmiksi. Ja vielä enemmän kärsivät kehitysvammaiset ja autismikirjon ihmiset sekä heidän läheisensä.

...

Johanna Repo, toiminnanjohtaja, Kehitysvammaisten Tukiliitto, p. 040 776 5573

Susanna Hintsala, toiminnanjohtaja, Kehitysvammaliitto, p. 040 741 6179

Satu Taiveaho, toiminnanjohtaja, Autismiliitto, p. 050 4097 940

Annette Tallberg-Hahtela, toiminnanjohtaja, FDUV, p. 040 848 93 00

Lisätietoa



Johanna Repo

Toiminnanjohtaja

Puhelinnumero: [puhelin 040 776 5573](tel:0407765573) (tel:puhelin 040 776 5573)

Sähköposti: johanna.repo@tukiliitto.fi (mailto:johanna.repo@tukiliitto.fi)

YOUTUBE: 14.01.2025 VAMMAISOIKEUKSIEN WEBINAARI